

PRAWO CYWILNE

SPADKI

Kazusy

Agata Zając

APLIKACJE PRAWNICZE

3. WYDANIE

PRAWO CYWILNE

SPADKI

Kazusy

Agata Zając

APLIKACJE PRAWNICZE

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

3. WYDANIE

Stan prawny na 15 sierpnia 2016 r.

Wydawca

Klaudia Szawłowska-Milczarek

Redaktor prowadzący

Małgorzata Jarecka

Opracowanie redakcyjne

Michał Dymiński

Łamanie

JustLuk

Zdjęcie na okładce

iStock/bbourdages

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer SA, 2016

ISBN: 978-83-8092-507-6

3. wydanie

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	11
Kazus 1	
Prawa i obowiązki wchodzące w skład spadku	13
Kazus 2	
Powołanie spadkobiercy a dziedziczenie ustawowe • testament niezawierający powołania spadkobiercy	21
Kazus 3	
Powołanie spadkobiercy a dziedziczenie ustawowe • bezskuteczność powołania spadkobiercy • przyrost	25
Kazus 4	
Powołanie spadkobiercy a dziedziczenie ustawowe • podstawienie zwykłe	28
Kazus 5	
Powołanie spadkobiercy a dziedziczenie ustawowe • dziedziczenie częściowo z ustawy, a częściowo z testamentu	32
Kazus 6	
Powołanie spadkobiercy a dziedziczenie ustawowe • rozporządzenie przez spadkodawcę określonymi składnikami majątku	35

Kazus 7 Powołanie spadkobiercy a dziedziczenie ustawowe • rozporządzenie przez spadkodawcę przedmiotami nienależącymi do spadku i sposób obliczania udziałów w spadku	41
Kazus 8 Powołanie spadkobiercy • wykładnia testamentu	45
Kazus 9 Dziedziczenie ustawowe	49
Kazus 10 Dziedziczenie ustawowe • równoczesna śmierć spadkobierców ustawowych	52
Kazus 11 Niegodność dziedziczenia • tryb postępowania • interes w żądaniu ustalenia niegodności dziedziczenia	55
Kazus 12 Niegodność dziedziczenia • przesłanki niegodności • termin wystąpienia z żądaniem	60
Kazus 13 Wyłączenie małżonka od dziedziczenia	64
Kazus 14 Nieważność testamentu zawierającego rozrządzenie więcej niż jednego spadkodawcy	68
Kazus 15 Nieważność testamentu, wady oświadczenia woli spadkodawcy i upływ terminu z art. 945 § 2 k.c.	74
Kazus 16 Powołanie spadkobiercy pod warunkiem	80

Kazus 17	
Podstawienie powiernicze	83
Kazus 18	
Testament własnoręczny • forma sporządzenia testamentu	
• podpis spadkodawcy	87
Kazus 19	
Testament własnoręczny • brak daty sporządzenia	
testamentów	92
Kazus 20	
Testament własnoręczny • zaginięcie testamentu i rozkład	
ciężaru dowodu	97
Kazus 21	
Testament notarialny • wymagania dotyczące zachowania	
formy testamentu	101
Kazus 22	
Testament allograficzny • wymogi dotyczące zachowania	
formy	105
Kazus 23	
Testament ustny • przesłanki ważności • obawa rychłej	
śmierci	112
Kazus 24	
Testament ustny • przesłanki ważności • ustne oświadczenie	
woli w obecności trzech świadków	116
Kazus 25	
Testament ustny • skuteczność testamentu • spisanie treści	
przez świadków	121

Kazus 26 Testament ustny • skuteczność testamentu • zeznania świadków	131
Kazus 27 Testament ustny • skuteczność testamentu • zachowanie terminu dla stwierdzenia treści testamentu	137
Kazus 28 Testament ustny • skuteczność testamentu • odtworzenie treści zaginionego pisma stwierdzającego treść testamentu	142
Kazus 29 Odwołanie testamentu	145
Kazus 30 Zapis • przedmiot zapisu	150
Kazus 31 Zapis • roszczenie o wykonanie zapisu	154
Kazus 32 Zapis windykacyjny • skuteczność zapisu	158
Kazus 33 Zapis windykacyjny z zastrzeżeniem warunku	164
Kazus 34 Wniosek o stwierdzenie nabycia spadku i stwierdzenie nabycia przedmiotu zapisu windykacyjnego	168
Kazus 35 Zapis zwykły • osoby obowiązane do wykonania zapisu	175
Kazus 36 Zapis zwykły • przedmiot zapisu i osoby uprawnione do żądania wykonania zapisu	179

Kazus 37**Zapis zwykły • roszczenie o wykonanie zapisu 186****Kazus 38****Zapis zwykły • przedawnienie roszczenia o wykonanie zapisu ... 192****Kazus 39****Zapis zwykły • zakres odpowiedzialności spadkobiercy
obowiązanego do wykonania zapisu 198****Kazus 40****Polecenie 204****Kazus 41****Wydziedziczenie • przesłanki skuteczności 207****Kazus 42****Wydziedziczenie • skutki 212****Kazus 43****Zachowek • osoby uprawnione do zachowku 215****Kazus 44****Zachowek • osoby uprawnione • wysokość zachowku 220****Kazus 45****Zachowek • osoby uprawnione • dziedziczenie roszczenia
o zachowek 224****Kazus 46****Zachowek • obliczanie wysokości zachowku 227****Kazus 47****Zachowek • osoby zobowiązane 233****Kazus 48****Zachowek • roszczenie o uzupełnienie zachowku 239**

Kazus 49 Zachowek • osoby uprawnione • dziedziczenie ustawowe i możliwość żądania zachowku od współspadkobierców	245
Kazus 50 Zachowek • przedawnienie	250
Kazus 51 Przedawnienie roszczenia o zachowek zstępnych wydziedziczonego	255
Kazus 52 Odrzucenie i przyjęcie spadku • termin do złożenia oświadczenia i skutki odrzucenia spadku	259
Kazus 53 Postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku • odpowiedzialność za długi spadkowe	269
Kazus 54 Odrzucenie i przyjęcie spadku • śmierć osoby uprawnionej do złożenia oświadczenia przed upływem terminu określonego w art. 1015 k.c.	276
Kazus 55 Odrzucenie i przyjęcie spadku • uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia	279
Kazus 56 Umowa o zrzeczenie się dziedziczenia	284
Kazus 57 Umowa o zrzeczenie się dziedziczenia	288

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.c.** – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 380 z późn. zm.)
- Konstytucja RP** – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- k.p.c.** – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 101 z późn. zm.)
- k.r.o.** – ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 2082 z późn. zm.)
- pr. bank.** – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 128 z późn. zm.)
- pr. not.** – ustawa z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 164 z późn. zm.)

Czasopisma i publikatory

- Biul. SN** – Biuletyn Sądu Najwyższego
- LEX** – system informacji prawnej Wydawnictwa Wolters Kluwer
- M. Praw.** – Monitor Prawniczy
- ONSA** – Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
- ONSAiWSA** – Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i Wojewódzkich Sądów Administracyjnych
- OSA** – Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
- OSAB** – Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
- OSN** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego

-
- OSNC** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna (od 1995 r.)
- OSNCP** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna, Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (od 1964 r. do 1994 r.)
- OSNP** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych (od 2003 r.)
- OSP** – Orzecznictwo Sądów Polskich
- PiP** – Państwo i Prawo
- Prok. i Pr.** – Prokuratura i Prawo

Inne

- SA** – Sąd Apelacyjny
- SN** – Sąd Najwyższy

Kazus 1

PRAWA I OBOWIĄZKI WCHODZĄCE W SKŁAD SPADKU

Stan faktyczny

Wnioskiem o dział spadku po Janie S., zmarłym 3 października 2014 r., objęto:

- kwotę 200 000 zł pozostawioną na rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym,
- niezabudowaną nieruchomość położoną w K. oraz
- udział we współwłasności zabudowanej nieruchomości położonej w T. wynoszący 1/4,
- samochód osobowy marki Mercedes z 2010 r.

W toku postępowania okazało się, że:

- Jan S. zadysponował wypłatą z rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego kwoty 20 000 zł na rzecz żony Anny S.,
- niezabudowaną działkę, położoną w K., spadkodawca nabył 1 grudnia 1989 r. umową pisemną,
- na podstawie zawartej przez współwłaścicieli zabudowanej nieruchomości położonej w T. ustnej umowy spadkodawca zajmował wyodrębniony faktycznie lokal mieszkalny wraz z przynależną piwnicą i częścią strychu,

- samochód marki Mercedes spadkodawca w dniu 5 stycznia 2013 r. darował aktem notarialnym bratanicy, zastrzegając, że własność pojazdu bratanica nabędzie po jego śmierci.

Ponadto w styczniu 2014 r. Jan S. wystąpił z powództwem o rozwiązanie umowy dożywocia zawartej z synem Krzysztofem S. Postępowanie to zostało zawieszono po śmierci Jana S.

Pytanie

Jakie składniki majątku Jana S. podlegają podziałowi w ramach działu spadku?

Rozwiązanie

W skład spadku wchodzi:

- kwota 180 000 zł zgromadzona na rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym wraz z odsetkami,
- posiadanie niezabudowanej działki położonej w K. oraz
- udział we współwłasności zabudowanej nieruchomości położonej w T. wynoszący 1/4.

Składniki te podlegają podziałowi w ramach działu spadku.

Komentarz

Zgodnie z art. 922 k.c. prawa i obowiązki zmarłego przechodzą z chwilą jego śmierci na spadkobierców **z wyjątkiem praw i obowiązków:**

- 1) ściśle związanych z osobą zmarłego,
- 2) które z chwilą jego śmierci przechodzą na oznaczone osoby niezależnie od tego, czy są spadkobiercami,
- 3) które z mocy prawa wygasają z chwilą śmierci spadkodawcy,
- 4) których dziedziczenie jest wyłączone z mocy ustawy.

Ad 1) Prawa i obowiązki ściśle związane z osobą zmarłego nie podlegają dziedziczeniu i wygasają z chwilą śmierci spadkodawcy. W postanowieniu z dnia 13 września 2001 r. (II CKN 642/99, LEX nr 52346) Sąd Najwyższy wskazał, że prawem ściśle związanym z osobą rolnika i niepodlegającym dziedziczeniu jest jego roszczenie o rozwiązanie umowy przekazania gospodarstwa rolnego następcy. Prawo to nie przechodzi także na oznaczone osoby, gdyż brak jest ustawowego uregulowania przewidującego takie przejście. Prawo to gaśnie zatem z chwilą śmierci rolnika, a postępowanie o rozwiązanie umowy przekazania gospodarstwa rolnego wszczęte jeszcze przed śmiercią rolnika podlega umorzeniu na podstawie art. 355 § 1 k.p.c.

Podobnie wygasa z chwilą śmierci dożywotnika będącego zbywcą nieruchomości prawo żądania rozwiązania umowy dożywocia (uchwała SN z dnia 16 marca 1970 r., III CZP 112/69, OSNCP 1971, nr 1, poz. 1).

Ad 2) Prawa i obowiązki, które z chwilą śmierci przechodzą na oznaczone osoby niezależnie od tego, czy są spadkobiercami (przechodzą na określone osoby na innych podstawach prawnych niż przepisy prawa spadkowego).

Zgodnie z art. 56 ust. 1 pr. bank. posiadacz rachunku oszczędnościowego, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego lub rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej może polecić pisemnie bankowi dokonanie – po swojej śmierci – wypłaty z rachunku wskazanym przez siebie osobom: małżonkowi, wstępnym, zstępnym lub rodzeństwu, określonej kwoty pieniężnej (dyspozycja wkładem na wypadek śmierci). Zgodnie z art. 56 ust. 5 pr. bank. kwota ta nie wchodzi do spadku po posiadaczu rachunku. Oczywiście kwota wypłaty, bez względu na liczbę ustanowionych dyspozycji, jest ograniczona – obecnie do wysokości dwudziestokrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za ostatni miesiąc przed śmiercią posiadacza rachunku (art. 56 ust. 2 pr. bank.).

Ad 3) Prawa i obowiązki, które z mocy prawa wygasają z chwilą śmierci spadkodawcy. Jan S. nie był właścicielem niezabudowanej

Agata Zajac – sędzia Sądu Apelacyjnego w Warszawie orzekająca w sprawach cywilnych; prowadzi zajęcia z prawa cywilnego w ramach aplikacji radcowskiej i adwokackiej oraz wykłady dla sędziów, radców prawnych i notariuszy.

Książka stanowi zbiór blisko sześćdziesięciu kazusów z zakresu prawa spadkowego. Zawiera opisy stanów faktycznych wraz z proponowanymi rozwiązaniami i wyczerpującym komentarzem.

W opracowaniu omówiono zagadnienia odnoszące się do tematyki dziedziczenia ustawowego i testamentowego, takie jak:

- powołanie spadkobiercy,
- zapis,
- instytucja zachowku,
- poświadczenie dziedziczenia,
- odpowiedzialność za długi spadkowe,
- zapis windykacyjny.

W trzecim wydaniu uwzględniono najnowsze zmiany w prawie spadkowym dotyczące m.in. zasad przyjęcia i odrzucenia spadku. Szczególną uwagę zwrócono na regulacje odnoszące się do odpowiedzialności za długi spadkowe i na możliwość złożenia w sądzie lub przed notariuszem wykazu inwentarza. Książka zawiera przegląd aktualnego orzecznictwa i poglądów doktryny.

Publikacja przeznaczona jest dla aplikantów radcowskich, adwokackich, notarialnych i sądowych, a także dla innych osób interesujących się prawem spadkowym w praktyce.

9788380925076 W03P01

ISBN 978-83-8092-507-6

9 788380 925076

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL